

15.9.2020

Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaamo@minedu.fi

Suomen Yrittäjien lausunto luonnoksesta opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseksi ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista

Suomen Yrittäjät kiittää opetus- ja kulttuuriministeriötä mahdollisuudesta lausua näkemyksemme luonnoksesta opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseksi ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista.

Esityksessä on runsaasti yksityiskohtia, joista nostamme lausunnossamme esillä muutamia:

- Jatkossa kaikki lomapäivät luetaan pois opiskelijavuoteen kuuluvista päivistä (aiemmin vain yli 4 viikon ylittäviltä osin). Tällä lisätään yhdenvertaisuutta koulutuksen järjestäjien kesken ja vältetään lomien epätarkoituksenmukaista pilkkomista ja sijoittelua. Suomen Yrittäjät pitää tätä hyvänä ja perusteltuna muutoksena.
- Jo aiemmin lausuntokierroksella olleessa luonnoksessa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta esitettiin työelämäpalautteen käyttöönoton siirtämistä vuodelle. Sen mukaan työelämäpalautetta käytettäisiin rahoituksen myöntämisen perusteena ensimmäisen kerran myönnettäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2023. Rahoitusasetukseen ehdotetaan lisättäväksi säännökset työelämäpalautteen keräämisestä, palautekyselyn väittämistä sekä vastausten painotuksesta ja pisteytyksestä. Työelämäpalautetta ehdotetaan kerättäväksi koulutuksen järjestäjiltä niiltä työpaikoilta, joissa opiskelijat hankkivat osaamista oppi- tai koulutussopimuksella. Tavoitteena on saada palautetta siitä, miten koulutuksen järjestäjän toiminta vastaa työelämän tarpeita ja kuinka hyvin yhteistyö työpaikan ja koulutuksen järjestäjän välillä toimii. Palautetta ei kerättäisi yksittäisen opiskelijan toiminnasta. Palautetta ehdotetaan kerättäväksi kunkin työpaikalla tapahtuvan osaamisen

hankkimisjakson päättymisen jälkeen. Tarkoituksena on, että varainhoitovuoden 2023 rahoituksen perusteena käytettäisiin 1.7.2021-30.6.2022 välisenä aikana päättyviin työpaikkojaksoihin kohdistuvaa palautetta.

Suomen Yrittäjät tukee esitystä työelämäpalautteesta osana rahoitusjärjestelmää ja siihen liittyvistä muutoksista lainsäädäntöön. Käyttöönoton aikataulua olisi vielä hyvä nopeuttaa ja pyrkiä ottamaan se käyttöön jo varainhoitovuoden 2022 rahoituksen perusteena. Olisi tarpeen lisätä myös työelämäpalautteen määrällistä vaikutusta. Nyt esitetyn rakenteen mukaisesti työelämäpalautteen painoarvo tulee olemaan varsin pieni.

Koko kokonaisuudesta haluamme tuoda uudestaan esille jo aiemmin lausumamme näkemyksen esitetystä ammatillisen koulutuksen rahoituksen myöntämiseen liittyvästä muutoksesta. Esitämme edelleen nyt voimassa olevan lainsäädännön mukaisen rahoitusjärjestelmän toteuttamista ja ammatillisen koulutuksen uudistuksen toimeenpanon jatkamista alun perin säädetyllä tavalla.

Työllisyyden vahvistaminen on hallitusohjelman tärkeimpiä tavoitteita ja siksi työllistymisen painoarvoa ammatillisen koulutuksen rahoitusmallissaakaan ei saa heikentää. Ammattiosaajien työllistyminen edellyttää tiivistä opilaitosten ja työpaikkojen yhteistyötä. Vaikuttavuusrahoitusosuus kannustaa koulutuksen järjestäjiä reagoimaan ketterästi ja kohdentamaan koulutusta niille aloille, joilla osaajista on pulaa.

Rahoitusuudistuksen yhteydessä tuloksellisuuselementtien osuus päätettiin nostaa 50 prosenttiin kokonaisrahoituksesta vuoteen 2022 kestäväen siirtymäajan puitteissa, jolloin suoritusrahoituksen osuus olisi 35 prosenttia kokonaisrahoituksesta ja vaikuttavuusrahoituksen osuus 15 prosenttia eli rahoituksessa siirryttäisiin vähitellen tuloksellisuutta painottavaan rahoitusmalliin. Olemme jo uudistuksen käynnistyessä kannattaneet tuloksellisuutta painottavaa mallia, koska se lisää koulutuksen järjestäjän vastuuta siitä, että koulutetaan ammatteihin, joilla työllistyy. Olemme uudistusta suunniteltaessa lausuneet asiasta näin: ”Suomen Yrittäjät kannattaa perus-, suoritus- ja vaikuttavuusrahoitukseen esitettyjä prosenttiosuuksia. Näitä 50, 35 ja 15 prosentin osuuksia ei tulisi oleellisesti muuttaa, koska esimerkiksi työllistyminen ja yrittäjäksi ryhtyminen ammatillisen koulutuksen vaikuttavuutena on sen keskeisin tehtävä.” Pidämme tätä edelleen tärkeänä.

Esitämmeikin, ettei lakia nyt tältä osin muutettaisi. Ammatillisen koulutuksen iso lainsäädäntöuudistus on ollut voimassa vasta 2,5 vuotta, joten on tarpeen jatkaa uudistuksen toimeenpanoa alun perin säädetyllä tavalla niin

toiminnan kuin sitä suuntaavan rahoituksen osalta. Lainsäädäntöä on tarkoituksenmukaista tarkastella uudelleen vasta sitten, kun siirtymäaika tuloksellisuuteen pohjautuvassa rahoituksessa on kulunut, ja voidaan nähdä, millaisia vaikutuksia sillä on ollut.

Lausunnon keskeinen sisältö

Suomen Yrittäjät pitää perusteltuna esitystä, jonka mukaan jatkossa kaikki lomapäivät luetaan pois opiskelijavuoteen kuuluvista päivistä (aiemmin vain yli 4 viikon ylittäviltä osin). Tällä lisätään yhdenvertaisuutta koulutuksen järjestäjien kesken ja vältetään lomien epätarkoituksenmukaista pilkkomista ja sijoittelua.

Suomen Yrittäjät tukee esitystä työelämäpalautteesta osana rahoitusjärjestelmää ja siihen liittyvistä muutoksista lainsäädäntöön. Käyttöönnoton aikataulua olisi vielä hyvä nopeuttaa ja pyrkiä ottamaan se käyttöön jo varainhoitovuoden 2022 rahoituksen perusteena. Olisi tarpeen lisätä myös työelämäpalautteen määrällistä vaikutusta. Nyt esitetyn rakenteen mukaisesti työelämäpalautteen painoarvo tulee olemaan varsin pieni.

Koko kokonaisuudesta haluamme tuoda uudestaan esille jo aiemmin lausumamme näkemyksen esitetystä ammatillisen koulutuksen rahoituksen myöntämiseen liittyvästä muutoksesta. Esitämme ammatillisen koulutuksen uudistuksen toimeenpanon jatkamista alun perin säädetyllä tavalla.

Työllisyyden vahvistaminen on hallitusohjelman tärkeimpiä tavoitteita ja siksi työllistymisen painoarvoa ammatillisen koulutuksen rahoitusmallissaan ei saa heikentää. Vaikuttavuusrahoitusosuus kannustaa koulutuksen järjestäjiä reagoimaan ketterästi ja kohdentamaan koulutusta niille aloille, joilla osaajista on pulaa.

Rahoitusuudistuksen yhteydessä tuloksellisuuselementtien osuus päätettiin nostaa 50 prosenttiin kokonaisrahoituksesta vuoteen 2022 kestäväen siirtymäajan puitteissa, jolloin suoritusrahoituksen osuus olisi 35 prosenttia kokonaisrahoituksesta ja vaikuttavuusrahoituksen osuus 15 prosenttia eli rahoituksessa siirryttäisiin vähitellen tuloksellisuutta painottavaan rahoitusmalliin. Olemme jo uudistuksen käynnistyessä kannattaneet tuloksellisuutta painottavaa mallia, koska se lisää koulutuksen järjestäjän vastuuta siitä, että koulutetaan ammatteihin, joilla työllistyy. Olemme uudistusta suunniteltaessa lausuneet asiasta näin: ”Suomen Yrittäjät kannattaa perus-, suoritus- ja vaikuttavuusrahoitukseen esitettyjä prosenttiosuuksia. Näitä 50, 35 ja 15 prosentin osuuksia ei tulisi oleellisesti muuttaa, koska esimerkiksi työllistyminen ja yrittäjäksi ryhtyminen ammatillisen koulutuksen vaikuttavuutena on sen keskeisin tehtävä.” Pidämme tätä edelleen tärkeänä.

Esitämmekin, ettei lakia nyt tältä osin muutettaisi. Lainsäädäntöä on tarkoituksenmukaista tarkastella uudelleen vasta sitten, kun siirtymäaika tuloksellisuuteen pohjautuvassa rahoituksessa on kulunut, ja voidaan nähdä, millaisia vaikutuksia sillä on ollut.

Kunnioitavasti

Suomen Yrittäjät

Mika Kuismanen
pääekonomisti

Marja Vartiainen
koulutusasioiden asiantuntija